

Referensgruppen för implementering av Bologna-processen vid Göteborgs universitet

En redogörelse för arbetet 2004 - 2007 och förslag beträffande perioden fram till 2010

Inledning

Referensgruppen för implementering av Bologna-processen vid Göteborgs universitet har funnits sedan början av 2004 och rektor har givit nuvarande ordförande i uppdrag att fram till 31/12 2007 leda gruppens arbete. År 2010 ska enligt planerna den nya europeiska regionen för högre utbildning, European Higher Education Area (EHEA) ha tagit form som ett resultat av Bologna-processen. Inför återstoden av tiden fram till dess och med tanke på de frågor som finns kvar att behandla efter genomförandet av den svenska högskolereformen, har denna översikt gjorts. Den är avsedd som ett underlag för diskussioner i referensgruppen under hösten 2007 om vilka mål för Bologna-processen GU eventuellt behöver arbeta vidare med fram till 2010 och hur detta lämpligen borde organiseras. Tanken är att diskussionerna ska resultera i ett underlag för rektorsbeslut om referensgruppens och Bolognaarbetets eventuella fortsättning vid Göteborgs universitet.

Bakgrund

Bolognaarbetet vid Göteborgs universitet tog sin formella början med att rektor 2004-01-13 beslutade att tillsätta en koordinator och en biträdande handläggare som under tre månader på heltid skulle inventera vad som då gjordes och hade gjorts för att implementera Bologna-processen vid Göteborgs universitet samt skriva en lägesrapport och handlingsplan för Göteborgs universitet. Man skulle också anordna en konferens för erfarenhetsutbyte kring Bologna-processen. Anna Nordling, utbildningsledare vid humanistiska fakulteten, utsågs till koordinator och biträdande handläggare hämtades från studentavdelningen.

Vid samma rektorssammanträde tillsattes referensgruppen som skulle ledas av dåvarande prorektor Kerstin Norén och bestå av representanter från fakulteter/motsvarande och studentkårerna samt personer med anknytning till särskilda frågor, närmare bestämt Bengt-Ove Boström, rektorsråd med ansvar för kvalitetsfrågor, Ingela Elofsson, International Office, för internationaliseringsfrågor, Irja Persson Utterhall, Sahlgrenska akademins kansli för utbildningsfrågor och Lars Urwitz, studentavdelningen, för examensfrågor (se även minnesanteckningarna från referensgruppens möte 2004-02-17).

När koordinatorsuppdraget slutförts engagerades Christer Ek, studievägledare vid studentavdelningen, att på deltid bistå referensgruppens ordförande i arbetet med Bologna-processen. Fr o m januari 2006 arbetar Catharina Langendorf, rektors kansli, som handläggare/koordinator.

2006-11-01 efterträddes Kerstin Norén som ordförande för referensgruppen av Lars Gunnarsson, utbildningsvetenskapliga fakultetens tidigare representant i gruppen. Han är internationell koordinator vid fakulteten och medverkar i Tuning-projektet och förordnades 2007-01-08 av rektor t.o.m. 2007-12-31 till ordförande i universitetets arbetsgrupp för Bolognafrågor. Uppdraget avser 40% av heltid och innebär huvudsakligen

- att vara ordförande i arbetsgruppen för Bolognafrågor
- att leda det fakultetsövergripande arbetet med att utveckla och samordna utbildningens innehåll och struktur
- att representera universitetet i olika nationella och internationella Bologna grupperingar
- att medverka i rektors internationaliseringsprojekt under ledning av Rolf Wolff
- att fortlöpande avrapportera arbetet till prorektor Lennart Weibull.

Uppdrag och organisatorisk placering

Syftet med referensgruppen har inte formellt fastställts. Frågan om en referensgrupp för Bolognaarbetet borde inrättas ställdes i ett dokument daterat 2003-11-25 av Ingela Elofsson och inrättandet av en referensgrupp framlades som förslag av Kerstin Norén i dokument daterat 2003-12-29, båda underlag för rektors beslut 2004-01-13. Vid gruppens första möte presenterade ordföranden uppdraget så här:

Målet med referensgruppens arbete är att skapa en överblick över vad som pågår vid GU och andra svenska universitet i relation till Bologna processen samt att formulera ett handlingsprogram för GU:s utbildningars samordning med övriga europeiska utbildningssystem.

(ur Minnesanteckningar 2004-02-17)

I slutet av 2004, i ett läge då processen tycktes avstannad i väntan på regeringspropositionen om ny utbildningsstruktur, formulerades uppdraget om i samband med presentation av ett utkast till handlingsplan:

Referensgruppen fortsätter med informationsutbyte om utvecklingen som huvuduppgift.

(ur Minnesanteckningar 2004-11-16)

Att döma av minnesanteckningarna från 2005-08-30 fanns det då funderingar (oklart var) på att frågor kring Bologna processen på sikt skulle behandlas av utbildningsrådet men att referensgruppen skulle finnas kvar under hösten.

Vid referensgruppens möte 2005-10-24 bestämdes att referensgruppen skulle finnas kvar tills vidare och fortsätta att vara ett centralt samordningsorgan för implementeringen av Bologna processen vid GU.

Från 2005-11-21 var referensgruppen enligt rektorsbeslut ett utskott till utbildningsrådet, vid sidan om distansutbildningsrådet och arbetsgruppen för pedagogisk utbildning för högskolans lärare.

När utbildningsrådet upplöstes 2006-10-16 ersattes det av tre beredningar, av vilka Grundutbildningsberedningen (GRUB) kom att överta rollen som destination för referensgruppens ärenden före eventuell behandling av rektor.

Arbetsätt

Referensgruppen har framför allt verkat genom sina sammanträden, som hållits med varierande mellanrum beroende på rådande intensitet i Bolognaarbetet. Totalt har man träffats 22 gånger. Hur sammanträdena fördelat sig över tid anges nedan under respektive år. Deltagandet har också varierat men generellt sett sjunkit och fr o m 2006 har i genomsnitt 12 av 24 personer deltagit vid sammanträdena. Fakultetsrepresentanterna har löpande bidragit med erfarenheter från Bolognaarbetet, vars inriktning varierat med utbildningsområdet och läge i processen (några fakulteter hade t ex redan tidigt anpassat sig efter 3+2-modellen). Tack vare den breda fakultetsrepresentationen har det också varit möjligt att fånga upp aktuella gemensamma frågor. Ett sådant exempel är behovet av en handledning för kursplaneutveckling. Studentrepresentanternas deltagande har varit viktigt inte minst vad gäller frågan om information om Bolognaprocessen.

Arbetsgrupper

Förutom vid sammanträden har referensgruppen verkat via mindre arbetsgrupper. För att ta fram ett handlingsprogram arbetade man inledningsvis i grupper delvis indelade efter Bolognaprocessens olika dimensioner:

- **Examensstruktur:** Irja Persson Utterhall, Gunnilla Bormalm-Jardelöw (HHFN), Lars Gunnarsson (UFN), Åsa Jouper-Jaan (NFN), Ellinor Samuelsson (Haga studentkår), Ann Strömberg (IT-univ)
  - **Kvalitet:** Bengt-Ove Boström, Ulf Andersson (GMV), Johanna Dahlin (GUS), Karin Kjellgren (SA)
  - **Doktorsutbildning:** Anna Nordling, Emma Andersson (Medicinska fören.), Jöran Bergh (NFN), Sven-Åke Lindgren (SFN) och en representant för doktorandkommittén
  - **Lärarytelse (m fl yrkesexamina):** Fredrika Lagergren (UFL), Ulf Dalnäs (KFN), Martin Todtenhaupt (HFN), Paula Örn (temporär ersättare för Kristina Fahlén, SLUG)
  - **Mobilitet:** Ingela Elofsson, Mats Cavallin (UB), Sofia Karlsson (FFS), Emilie Larsson
- (ur Minnesanteckningar 2004-03-19)

Med hänsyn till de snäva tidsramarna för implementeringen av Bolognaprocessen och genomförandet av den nationella högskolereformen, tillsatte rektor 2005-11-21 fem arbetsgrupper med var sitt specialområde. Initiativet kom från referensgruppen med anledning av de synpunkter på förslagen till policy och handlingsplan som inkommit efter remissrunda (se minnesanteckningar 2005-10-24). Prorektor Kerstin Norén ansvarade för arbetsgruppernas sammansättning och detaljerna i direktiven till dem. Arbetsgruppernas rapporter har sedan behandlats i referensgruppen och där rektors- eller styrelsebeslut krävts, har de också behandlats i utbildningsrådet alternativt GRUB.

En mindre arbetsgrupp tillsattes 2006-11-30 för framtagandet av en ny informationsbroschyr till studenter att publicera våren 2007. En första version hade tagits fram i september 2006. Dessutom medverkade gruppen i produktionen av avsnittet i utbildningskatalogen om Bolognaprocessen. Enligt beslut bestod gruppen av en studentrepresentant, en studievägledare och Catharina Langendorf. Gruppen arbetade tillsammans med studentavdelningens informatör och samordnaren för studenter med funktionshinder. Den sistnämnda engagerades för arbetet med inläsning av broschyrerna på cd-skiva för läshindra- de).

I slutet av 2006 tillsattes också en arbetsgrupp som skulle ta fram förslag till universitetsgemensamma övergångsregler jämte mall för examensbeskrivningar. Christer Ek, centrala studievägledningen och Cecilia Spendrup, Examensenheten, båda vid studentavdelningen, utsågs att ingå i gruppen.

Seminarier och konferenser

Referensgruppens ledamöter har bidragit till kompetensutvecklingen inom GU kring Bolognaprocessens olika delar genom att arrangera egna samt delta vid och sprida information om andra arrangörers konferenser och seminarier i ämnet. Ett antal studenter har fått reseersättning för att kunna delta utanför GU.

1. Egna arrangemang

En Bolognakonferens anordnades den 11 juni 2004 för att ge perspektiv på processen både nationellt och internationellt. Inbjudna talare var Eivind Vad Petersson, ESIB, Myrna Smitt, Utbildningsdepartementet, Anna Karlsson, SFS, Eva Åkesson, Lunds universitet, Agneta Bladh, Högskolan i Kalmar. Dessutom höll Anna Nordling ett anförande om användandet av ECTS-skalan för betyg.

I en nästan fullsatt aula arrangerades den 9 mars 2006 ett universitetsseminarium, öppet för alla anställda och studenter, där Bolognaarbetsgrupperna redogjorde för sina uppdrag och sitt inledande arbete.

Samma månad arrangerades också ett seminarium för lärare och andra kursplanerare om att skriva kursplaner utifrån s k *learning outcomes*. Åsa Lindberg-Sand från pedagogiska institutionen vid Lunds universitet var inbjuden för att ge sin syn på ämnet. Claes Alexandersson, UPC, medverkade också, liksom referensgruppens ordförande. Drygt 100 personer deltog vid seminariet.

I november 2006 hölls ytterligare ett universitetsseminarium, denna gång om förändringarna i högskoleförordningen. Aija Sadurskis, utredare vid Högskoleverket, hade bjudits in för att ge HSV:s syn på den ”nya” förordningen, svara på frågor om och diskutera förändringarna. Universitetsjurist Kristina Ullgren och referensgruppens ordförande medverkade också och ytterligare ca 100 personer deltog.

Under hela perioden har man också ute på fakulteterna arrangerat egna Bolognaseminarier.

2. Nationella arrangemang

Från december 2005 till december 2006 arrangerade Internationella programkontoret tillsammans med Bolognapromotorsgruppen, Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) och Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning (NSHU) en serie tematiska seminarier om Bolognaprocessen. Referensgruppen förmedlade information om seminarierna till fakulteter och studenter och bevakade att så många fakulteter som möjligt kunde delta per tema trots begränsat antal platser. Några studenter per tema fick resa och uppehälle betalda av den centrala ”Bolognakassan”. De teman som behandlades var ”Learning outcomes and competences”, ”Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av högre utbildning”, ”Progression: fördjupning och bredd”, ”Anställningsbarhet”,

På liknande vis arrangerade den svenska Bolognapromotorsgruppen våren 2007 ytterligare en serie seminarier vars teman var ”Bolognaprocessen i ett organisatoriskt perspektiv”, ”Bolognaprocessen – forskarutbildning och anställningsbarhet” respektive ”Bolognaprocessen och professionsutbildningarna”. Vid samtliga seminarier fanns deltagare från Göteborgs universitet.

3. Övrigt

I mars 2006 deltog referensgruppens sekreterare vid ett seminarium om tematiska nätverk som NSHU bjöd in till som en del i förberedelserna inför myndighetens nya uppdrag att stötta lärosätena i Bolognaprocessen. Seminariet resulterade senare i utlysningen av medel för att driva nationella ämnesnätverk och GU gavs ansvar för sex nätverk med en budget på drygt två miljoner kronor.

Vid Ladokkonsortiets årliga studieadministrativa konferens 2006 och 2007 presenterades en del systemförändringar i ladok med anledning av Bolognaprocessen. Referensgruppens sekreterare deltog båda gångerna.

Den internationella konferensen "ECTS and Assessment in Higher Education" 7-9 juni 2006 arrangerades av institutionen för beteendevetenskapliga mätningar vid Umeå universitet. Där diskuterades framför allt möjligheten att skapa ett europeiskt betygssystem och former för examination av studenternas färdigheter. Referensgruppen var representerad på konferensen med två ledamöter.

Referensgruppens ordförande deltog i Santandergruppens andra SANBOL-möte (Santandergruppens arbetsgrupp för Bolognafrågor) som hölls i Bryssel 18 januari 2007 och ägnades dels åt frågan om att inom organisationen bilda nätverk för forskarutbildningskurser och gästforskare och dels åt en rapportering från EUA:s Bologna-seminarium i Nice, 7-9 december, 2006 där man bl a arbetat fram rekommendationer om forskarutbildningen till Londonkommunikén. Referensgruppens ordförande deltog.

I Zürich hölls den 3-4 september 2007 konferensen "Defining and measuring learning outcomes in higher education", arrangerad av European Consortium för Accreditation (ECA) och Center of Accreditation and Quality Assurance of the Swiss Universities (OCA). Referensgruppens ordförande deltog.

EAIE, European Association for International Education, höll sin 19:e årliga konferens i Trondheim 11-15 september 2007 (sessioner hölls 13-15/9). Referensgruppens sekreterare deltog vid sessionerna på temat Bolognaprocessen.

Den 20-21 september 2007 hölls ett SANBOL-möte om handledning i forskarutbildningen. Arrangörer var Lunds universitet i samarbete med Malmö högskola och GU. Referensgruppen ordförande medverkade i planeringen och deltog.

Vid Tuningprojektets valideringskonferens i Bryssel 5-6 november deltog referensgruppens ordförande. GU representeras i Tuningprojektet i ämnesgrupperna för Education Science och European Studies. Projektet, som påbörjades 2001, och som kan ses som 'universitetens svar på politikernas Bolognaöverenskommelse', pågår fram till juni 2008.

Information

Vårvintern 2004 upprättades en hemsida på GU:s webbplats. Hösten 2006 omarbetades den i enlighet med den nya grafiska profilen och utvecklades.

Från januari 2006 har information också gått från Bolognakoordinatören via e-post till institutionernas Bolognaansvariga.

Beslut fattat av rektor eller styrelse har kommunicerats via offentliggörandet av protokollet. De har också jämte handlingarna publicerats på universitetets Bolognawebbplats.

Frågor som behandlats och resultat

2004

Detta år inleddes det universitetsgemensamma Bolognaarbetet. Referensgruppens möten, tre under våren och ett under hösten, präglades av diskussioner och erfarenhetsutbyte parallellt med arbetet med handlingsplanen. Förutom handlingsplan och kommande konferens diskuterades bl a frågan om nytt betygssystem (ECTS), rörlighet och informationen på webbsidan. Konferensen som anordnades hade till syfte att ge en orienteringsbild över läget och vara något av ett startskott för GU:s Bolognaarbete. I november konstaterades dock att processen avstannat i väntan på regeringens proposition om en högskolereform.

Handlingsplan

Ett första utkast till handlingsplan grundat på arbetsgruppernas synpunkter presenterades vid referensgruppens möte 2004-05-04. Nytt utkast presenterades för gruppen 2004-11-16. Arbetet fortsatte under 2005.

2005

Detta var året för ministermötet i Bergen, vilket avspeglade sig i ökad internationell liksom nationell aktivitet. Regeringen bjöd in landets rektorer för att informera om läget i Bolognaprocessen. Referensgruppen sammanträdde två gånger under våren och två gånger under hösten och fortsatte framför allt arbetet med att ta fram en policy och handlingsplan, vilket fick invänta regeringens proposition.

Policy och handlingsplan

2005-09-12 skickades ett förslag till policy och handlingsplan på remiss till fakultetsnämnderna, GUS, UB och GMV, med svar senast 17/10. Med anledning av de synpunkter som kom in, föreslog referensgruppens ordförande att rektor skulle tillsätta ett antal arbetsgrupper med uppgift att se över vissa kärnfrågor.

Resultat

Rektor fattade 2005-11-21 ett antal beslut om organisationen av det fortsatta Bolognaarbetet. Bl a inrättades arbetsgrupperna för examensfrågor, för regelfrågor, för lärandemål betyg och moduler, för ökad rörlighet samt för språkfrågor. Ett av underlagen för besluten var förslaget till policy.

Styrelsen fastställde policyn 2005-12-08 (N22 4793/03).

Rektor fastställde handlingsplanen 2005-12-19 (N22 4793/03).

2006

Den 23 februari fattade riksdagen beslut om de föreslagna förändringarna i högskoleutbildningen och året präglades av intensivt arbete med förberedelserna inför läsåret 2007/08 då den nya utbildnings- och examensstrukturen skulle träda ikraft. Efter remissrunda 22/3 - 4/5 dröjde offentliggörandet av ändringarna i högskoleförfattningarna till en bit efter halvårsskiftet, vilket krympte de redan snäva tidsramarna för förberedelserna. Vissa examina var heller inte färdigutredda, t ex lärarexamen, vilket hindrade utbildningsplaneringen ytterligare.

I referensgruppen inleddes året med en diskussion om policyn och handlingsplanen och rapporterna från arbetsgrupperna var återkommande. Gruppen sammanträdde fyra gånger under våren och fyra gånger under hösten.

Handledning för kursplanerevidering

För att underlätta och stödja arbetet med att omarbeta kursplaner uppdrog referensgruppen åt arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler att snabbt ta fram en handledning för omarbetningen och skrivandet av kursplaner. I arbetsgruppen utfördes uppdraget av Claes Alexandersson, UPC, och Stina Edqvist, samhällsvetenskapliga fakulteten.

Resultat

Rektor fastställde 2006-05-15 ”Handledning för kursplanerevidering med anledning av högskolereformen 2007” (N22 4793/03).

Remissyttrande

GU:s yttrande över regeringens förslag till författningsändringar med anledning av en ny utbildnings- och examensstruktur för den högre utbildningen (U206/2478UH) behandlades i referensgruppen den 3/5 och justerades i enlighet med gruppens synpunkter.

Resultat

Prorektor Kerstin Norén fattade beslut 2006-05-04 och yttrandet (G11 1186/06) expedierades till departementet samma dag.

Handlingsplanen revideras

Vid sammanträdet den 3 maj beslutades att följande ändringar skulle göras i handlingsplanen.

- delen om forskarutbildning ska bort från uppdraget till arbetsgruppen för regelfrågor
- uppdraget för arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler ska utökas med direktiv att ta fram kursplanemall och vägledningstext för kursplaneskrivande.
- länk till språkpolicy skall infogas i samband i texten som gäller arbetsgruppen för språkfrågor
- i uppdraget för arbetsgruppen för ökad rörlighet ska preciseras att det gäller studenter och alla medarbetare
- tidsplanen ska uppdateras: 1/6 ska tas bort. Deadline för katalogtexter sätts i punkt för sig till 1/12 (om studentavdelningen ger klartecken)

Resultat

Rektor fastställde 2006-05-15 den reviderade versionen av handlingsplanen (N22 4793/03).

Språkpolicy

Arbetsgruppen för språkfrågor presenterade ett utkast till språkpolicy vid universitetsseminariet den 9 mars om arbetsgruppernas uppdrag och arbete och man uppmanade alla att inkomma med synpunkter inom en månad. Ett omarbetat förslag gick ut den 27/4 på remiss till fakultetsnämnderna/motsvarande, GUS, UB och GMV med svarsdatum satt till den 19/5. Referensgruppen behandlade förslaget vid sitt möte den 1/6 och ett ytterligare omarbetat förslag överlämnades därefter till styrelsen.

Resultat

Styrelsen fastställde 2006-06-08 Språkpolicy för Göteborgs universitet (A11 2598/06).

I uppdraget att ta fram en språkpolicy ingick även att utarbeta en handlingsplan för språkfrågor. Vid referensgruppens möte den 31/10 meddelade Anna Nordling att rektor vid möte med henne upplöst arbetsgruppen, eftersom den enligt rektor kommit så långt den kunde i frågan. Anna Nordling fick istället i uppdrag att till ledningsrådet arbeta fram ett diskussionsunderlag om språkfrågorna. Behovet av konkreta åtgärder kvarstod dock.

Betygsskala – förtydligande av beslutsordningen

Vid mötet den 25/8 rapporterade arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler att den inte tänkte lämna förslag på beslut i frågan om nytt betygssystem eller ny betygsskala (ECTS), eftersom det var för tidigt i processen för att veta om och hur detta kan samord-

nas nationellt. Därtill ansåg man att den oklara skrivningen i GU:s beslutsordning försvårade arbetet. Referensgruppens ordförande initierade då ett förtydligande av beslutsordningen.

Resultat

Rektor fattade beslut 2006-09-04 om ett förtydligande av skrivningen (A10 1441/06).

Rapporter från arbetsgrupperna för examensfrågor respektive regelfrågor

Rapporterna behandlades vid mötet den 27/9 och lämnades därefter till förvaltningschefen för beslut om vidare behandling.

Resultat

Förvaltningschefen bedömde att rapporterna kunde tas med i arbetet med antagnings- respektive examensordning.

Rapport om betygssystem och betygsskala

Arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler lämnade rapport i betygsfrågan till referensgruppen den 30/10. Referensgruppens ordförande meddelade att rapporten lämnas till förvaltningschefen för eventuella åtgärder.

Resultat

Inget formellt beslut fattades i frågan under året, utan diskussionen fortsatte i GRUB under 2007.

Informationsbroschyr

Frågan om information till studenter om Bologna-processen och högskolereformen togs upp vid referensgruppens möte den 1/6 och det beslutades att ordföranden skulle kontakta ledningen för informatörgruppen för att få till stånd en generell informationstext om Bologna-processen och högskolereformens konsekvenser för studenterna. Av detta blev det inget, utan istället kontaktades studentavdelningen för hjälp att snabbt ta fram en broschyr riktad till studenter. Referensgruppen informerades om detta vid mötet 25/8 och beslutade då att informationen skulle

- vara kortfattad och omfatta högst motsvarande 2 A4-sidor.
- i första hand vända sig till nya studenter
- gälla under det närmaste läsåret
- tryckas och tillhandahållas i elektronisk version till institutionerna som själva kan trycka upp den
- innehålla hänvisning till institutioner och hemsidor för ytterligare information
- lämnas till referensgruppen för påseende före publicering
- vara klar i slutet av september

Resultat

Broschyren ”Alla pratar om Bologna-processen” levererades 2006-09-29. Den hade arbetats fram under en knapp månad i samarbete mellan referensgruppen (genom främst Bologna-koordinatören) och informatör vid studentavdelningen. På grund av miss i kommunikationen vid studentavdelningen fick sedan referensgruppen endast en förmiddag på sig att lämna synpunkter på texten innan den måste lämnas till tryckeriet.

Broschyren distribuerades till alla institutioner och publicerades på GU:s webbplats bl a på Bolognasidan, Utbildningssidan och som beställningsvara (inklusive nedladdningsbar pdf-fil). Den skickades också till Internationella programkontoret för spridning till andra lärosäten.

Vid mötet den 29/9 beslutades att en ny version skulle göras till vårterminen 2007.

En redaktionsgrupp inrättades för detta 2006-11-30 med uppgift att ta ställning till vilket innehåll och omfång informationen skulle ha och via vilka spridningsvägar den skulle distribueras. Särskild hänsyn skulle tas till studenternas medverkan och synpunkter. Vidare

skulle materialet i högre grad än tidigare vända sig till studenter som redan är inne i systemet. Produktionen skulle också genomföras så att referensgruppen för Bolognaarbetet fick rimlig tid på sig att komma med synpunkter på texten. Redaktionsgruppen skulle bestå av en studentrepresentant (senare utsågs Sami Korpela, SLUG), en studievägledare (senare utsågs Ulla Magnusson statsvetenskapliga institutionen) och referensgruppens sekreterare. Broschyren skulle översättas till engelska samt läsas in, på både engelska och svenska, på cd-skiva för läshindrade. Arbetet fortsatte under 2007.

Webbinformation om Bolognaarbetet

Under hösten arbetades Bolognawebbsidorna om enligt principerna för universitetets nya grafiska profil och referensgruppen agerade för att få till stånd knappar och länkar på startsidan, på Utbildnings- och forskningssidorna. Särskilt önskade man en väl synlig knapp på startsidan lik de som finns för andra viktiga händelser.

Resultat

De omarbetade sidorna publicerades 7/12. Frågan om länkar och knappar till sidorna fick sin lösning under januari 2007 via GRUB.

Övergångsbestämmelser

Behovet av universitetsgemensamma övergångsbestämmelser diskuterades vid mötet den 30/11. Ordföranden för arbetsgruppen för regelfrågor presenterade förslag till mall för examensbeskrivning, där fakulteterna skulle kunna precisera vad som gäller för huvudområden och inriktningar för olika examina. Referensgruppen gav Christer Ek och Cecilia Spendrup, studentavdelningen, i uppdrag att utarbeta förslag som sedan skulle diskuteras med prorektor Lennart Weibull. Arbetet fortsatte under början av 2007.

2007

Under vårterminen sammanträdde referensgruppen fyra gånger, och under höstterminen två gånger. Ett inplanerat höstmöte utgick eftersom det, inte minst på grund av den relativa långsamtheten i övriga internationaliseringsarbetet, saknades konkreta diskussionsfrågor och eftersom många var upptagna i arbetet med den utbildnings- och forskningsstrategin som ska redovisas till regeringen senast i december.

Övergångsbestämmelser, forts.

Förslaget som presenterats för referensgruppen ändrades i enlighet med gruppens synpunkter och behandlades i GRUB den 30/1 för att sedan lämnas till rektor.

Resultat

Rektor fastställde 2007-02-05 lokala övergångsregler vid Göteborgs universitet med anledning av Bolognaprocessen (N22 4793/03)

Föreskrifter och mall för kursplan

I o m arbetet med kursplanchandledning uppstod behov att revidera de befintliga föreskrifterna och mallen för kursplan. Kristina Ullgren, sekreterare i regelverkskommittén och ledamot i arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler, fick i uppdrag att tillsammans med ledamöterna Anna Nordling HFN, Evelyn Hermansson SA och Stina Edqvist SFN arbeta fram ett förslag till nya föreskrifter och mall för kursplan. Förslaget behandlades i referensgruppen den 25/1, justerades i enlighet med gruppens synpunkter och behandlades i GRUB den 30/1 varefter det lämnades till rektor.

Resultat

Rektor fastställde 2007-02-05 Föreskrifter för kursplan och mall för kursplan (G25 5247/06).

Rapport från arbetsgruppen för ökad rörlighet

Rapporten behandlades vid referensgruppens möte den 22/2. Frågan väcktes då om hur arbetsgruppens arbete förhåller sig till det uppdrag att ta fram en strategisk plan för universitetets internationaliseringsarbete 2007-2010 som rektor givit Rolf Wolff (N22 4852/06). Det beslutades att arbetsgruppens rapport skulle lämnas till GRUB för behandling vid dess nästa möte.

Resultat

GRUB beslutade vid sitt möte 2007-02-27 att överlämna rapporten ”till de grupper som arbetar med universitetets internationella profil med en rekommendation att hänsyn tas till rapportens förslag avseende förändrade mottagnings- och utresandestrukturer” (ur GRUB:s protokoll).

Handlingsplan för språkfrågor

Vid GRUB:s februarimöte tog Lars Gunnarsson upp frågan om regelrätt uppdrag från rektor att ta fram handlingsplanen. GRUB beslutade föreslå rektor att ge Anna Nordling uppdraget och fastställa tidplan.

Resultat

Rektor antog förslaget med beslut 2007-03-19 och gav samtidigt GRUB uppdraget att fastställa tidplan för arbetet. I samråd med Anna Nordling föreslog GRUB att deadline för uppdraget skulle sättas till 1/9.

Arbetet med handlingsplanen för språkfrågor har under hösten presenterats av Anna Nordling och diskuterats vid tre tillfällen i GRUB och i referensgruppen. I förslaget till handlingsplan görs en uppdelning mellan språkatgärder som bör hänföras till det framtida internationaliseringsarbetet och åtgärder för svenskan, det officiella kommunikationsspråket.

Informationsbroschyr och cd-skiva för läsbindrade

Arbetet med den nya informationsbroschyren fortsatte under början av året. Redaktionsgruppen samarbetade med studentavdelningens ansvariga informatör och träffades vid två tillfällen. Däremellan behandlades den vid referensgruppens möte i januari. I övrigt skedde samarbetet via e-post. Den färdiga texten översattes och språkgranskades bl av den arbetsgrupp som skrivit den engelska mallen för kursplan. Arbetet med inläsningen av texterna för cd-skiva samordnades med installationen av den nyförvärvade DAISY-tekniken (Digitalt Audiobaserat InformationsSystem) och drevs i samarbete med universitetets samordnare för studenter med funktionshinder. Därmed var också den verksamheten med i Bolognaarbetet.

Resultat

Den svenska versionen av broschyren, ”Europa – din nya studieort”, levererades i mitten av mars och distribuerades till institutionerna via studentavdelningen. Översättningen, ”Europe – your new place of study” (gjord av extern översättare och språkgranskad särskilt med avseende på terminologin av bl a arbetsgruppen som tagit fram den engelska mallen för kursplan), levererades strax före påsk. Cd-skivan levererades i september och distribueras via samordnaren för studenter med funktionshinder. Skivan skickades också till rektor, prorektorer, förvaltningschef och rektorsråd för att uppmärksamma dem på produktionsarbetet, som i förlängningen också är en del i arbetet med breddad rekrytering.

Båda broschyrerna finns publicerade på universitetets webbplats. I samråd med webbansvarig på externa relationer lades däremot cd-skivan av användarpraktiska skäl inte ut där.

Handledningen för kursplanerevidering: konsekvensändringar

Med anledning av de nya föreskrifterna och mallen för kursplan uppdrog referensgruppen den 22/2 åt författarna till handledningen för kursplanerevidering att uppdatera denna med de begrepp, terminologi o dyl som fastställts i o m föreskrifterna. Stina Edqvist gjorde ändringarna.

Resultat

Rektor fastställde 2007-05-14 en reviderad version av ”Handledning för kursplanerevidering med anledning av högskolereformen 2007” (N2 1799/07).

Tillämpning av ECTS-skalan för betyg

Frågan väcktes i GRUB i februari med anledning av de då nyligen fastställda föreskrifterna för kursplan och mall för kursplan. Man tillsatte en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram ett förslag till översättningsmall. Arbetsgruppen leddes av referensgruppens ordförande och bestod i övrigt en studentrepresentant (Moa Neuman, GUS) och representanter från studentavdelningen (Christer Ek, studievägledare) respektive referensgruppen (sekreteraren). På ett tidigt stadium inleddes samarbete med Ladok-gruppen för att utreda förutsättningarna i studiedokumentationssystemet.

Referensgruppen, med två ledamöter i ECTS-arbetsgruppen, diskuterade ingående frågan vid sitt möte den 23/3, i anslutning till den fortsatta diskussionen i GRUB 27/3, och enades om att GRUB:s ledamöter borde påminnas om existerande rektorsbeslut i betygsfrågan och om rapporten från arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler 2006-10-23.

Resultat

ECTS-arbetsgruppens förslag till översättningsmall behandlades i GRUB den 26/4 varefter det överlämnades till rektor som fattade beslut 2007-05-28 (G8 1976/07). I samråd med ledamöter i arbetsgrupperna för ECTS-hantering och föreskrifterna för kursplan, med handläggare vid examensenheten och med informatör vid externa relationer, har referensgruppens sekreterare skrivit och till engelska översatt två texter som förklarar den fastställda tillämpningen. Den ena är i enlighet med rektors beslut riktad direkt till studenter och den andra är av mer formell karaktär och kan användas både som intygsbilaga och som separat information. Texterna har distribuerats till fakulteter/motsv och har i enlighet med beslutet lämnats för publicering på studentportalen.

Bolognaarbetet fram till 2010

Bolognareferensgruppens mandatperiod avslutades 31 december 2007. Då återstod närmare tre år innan den nya europeiska regionen för högre utbildning (EHEA) enligt planerna skall ha tagit form som ett resultat av Bolognaprocessen. De frågor som behandlats intensivt och regelbundet under den fyraårsperiod som referensgruppen varit aktiv, har i stor utsträckning varit kopplade till implementeringen av den nya högskolereformen vid Göteborgs universitet i ett lokalt och nationellt perspektiv. Under de närmaste åren kommer de europeiska samarbetsfrågorna att få större utrymme i Bolognaarbetet, som kommer att innehålla betydligt mer frågor kopplade till internationalisering av utbildning och forskning och till ökad student- och lärarrörlighet inom Europa. Även frågor som rör forskarutbildningen, Bolognastrukturens Third Cycle, kommer att få ökad betydelse.

Det förslags som läggs här innebär att Bolognareferensgruppen upplöses i o m att mandatperioden gått ut den 31 december 2007, samt att ett mindre Bolognasekretariat bestående av en ansvarig och en koordinator kvarstår med uppgiften att bli ta emot, hantera

och kanalisera inkommande Bolognarelaterande ärenden till beredningar, nämnder och andra relevanta organ, att, genom det pågående arbetet med att ta fram en handlingsplan för internationaliseringsarbetet, i detta integrera relevanta delar av Bolognaarbetet samt att fortlöpande informera via webbsidor och e-post om pågående och kommande aktiviteter, lokalt, nationellt och internationellt, kopplade till Bolognaprocessen.

Källor

Minnesanteckningar från Bolognareferensgruppens sammanträden 2004-2007

Protokoll från rektors- och styrelsesammanträden

Underlag till beslut (enligt protokollsutdrag)

Protokoll från GRUB